

مقدمه‌ای بر تحلیل سیاسی

دیوید اپتر

مترجم

عرفان ایمانی

www.ketab.ir

جامعه‌شناسان

روشن‌شان

سرشناسه: اپتر، دیوید ارنست، ۱۹۲۴- تا Apter, David Ernest

عنوان و نام‌پدیدآور: مقدمه‌ای بر تحلیل سیاسی

تألیف: دیوید اپتر ترجمه: عرفان ایمانی

مشخصات نشر: جامعه‌شناسان و روش‌شناسان

مشخصات ظاهری: ۴۹۶ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۳۹-۴۳-۵

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: عنوان اصلی: Introduction to political analysis, c1977

موضوع: علوم سیاسی

موضوع: Political

شناسه افزوده: ایمانی، عرفان، ۱۳۶۳-، مترجم

رده‌بندی کنگره: JA۶۶

رده‌بندی دیویی: ۳۲۰

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۶۶۶۹۸

با همکاری انتشارات روش‌شناسان

روش‌شناسان

جامعه‌شناسان

مقدمه‌ای بر تحلیل سیاسی

دیوید اپتر / عرفان ایمانی

چاپ اول: ۱۴۰۰ تهران/ تعداد ۱۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ تومان/ چاپ و صحافی: مجاز

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۴۳۹-۴۳-۵

همه حقوق چاپ نشر برای ناشر محفوظ است.

حروفچینی، نمونه‌خوانی و صفحه‌آرایی: جامعه‌شناسان و روش‌شناسان

ویراستاری: گروه ویراستاری انتشارات جامعه‌شناسان و روش‌شناسان

فروشگاه و نمایشگاه مرکزی:

تهران، خیابان انقلاب، روبروی درب اصلی

دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، پلاک ۲۲۸

کتاب‌فروشی جامعه‌شناسان

تلفن: ۶۶۰۰۰۵۱

تلفن دفتر نشر: ۶۶۹۶۹۶۲۰

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸

است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مولف (ناشر) نشر یا

بخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

WWW.JAMEESHENASAN.COM

Email: RaveshP20@gmail.com

Email: sociologists15@gmail.com

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه مترجم
۱۳	پیشگفتار
۱۷	مقدمه‌ای بر تحلیل سیاسی علوم سیاسی به عنوان یک علم
۱۹	فصل اول: چرا علوم سیاسی؟
۲۱	بنیادهای قدرت
۲۲	نظام‌های تحلیلی
۲۶	کاربرد علوم سیاسی
۲۸	میراث سیاسی آمریکائی
۳۱	بررسی دیدگاه‌ها
۳۶	پیوستگی سه رویکرد
۳۹	علوم سیاسی به عنوان یک رشته علمی
۴۱	فصل دوم: سیاست به عنوان یک علم
۴۱	مقدمه
۴۲	متدولوژی علوم سیاسی
۴۳	تجزیه و ترکیب
۴۸	یک تقابل: علم محوری در مقابل انسان محوری؟
۵۱	سوالات بزرگ
۵۴	کاربرد اصول تحقیق
۵۸	کنار آمدن با انتزاعات

۶۱ فلسفه سیاسی (POLITICAL PHILOSOPHY)

۶۳ فصل سوم: سنت کلاسیک

۶۵ توازن نظم و آنارشی

۶۷ الگوی کلاسیک

۶۹ مفاهیم سیاسی پیشا افلاطون

۷۰ افلاطون

۷۵ ارسطو

۸۲ پارادایم تتوکراتیک (دینی): از خرد تا حقوق و مذهب

۸۵ عقلانیت دوباره

۸۷ فصل چهارم: سنت روشنگری

۸۹ ماکیاولی (Machiavelli) و بازسازی سکولاریسم

۹۰ قرارداد اجتماعی

۱۰۰ روسو و مسئله برابری

۱۰۵ فایده‌گرایان

۱۱۱ سوسیال دموکراسی

۱۱۷ فصل پنجم: سنت رادیکال

۱۱۸ ضعف در پارادایم روشنگری

۱۱۹ اتوپیا و ضد اتوپیا

۱۲۲ پارادایم رادیکال پیشا مارکس

۱۲۹ سندیکالیسم و آنارشیزم

۱۳۱ مارکس

۱۴۰ میراث رادیکال

۱۴۳ نهادگرایی (INSTITUTIONALISM)

۱۴۵ فصل ششم: عناصر تحلیل نهادی

۱۴۶ ایده‌های نوآورانه نهادی

۱۵۲ نهادهای حکومت

۱۵۴ ارکان حکومت

۱۶۰ ریشه‌های حکومت

۱۷۱.....	مدل‌های نهادی
----------	---------------

فصل هفتم: نهادگرایی و حکومت دموکرات ۱۷۷

۱۷۷.....	سنت دموکراتیک
۱۷۹.....	اصول اساسی و سنت سیاسی
۱۸۶.....	حفظ تعادل
۱۹۰.....	کارکردهای مجلس نمایندگی
۱۹۲.....	ساختار حاکمیت عمومی
۲۰۰.....	نقاط قوت و ضعف پارادایم نهادگرایی
۲۰۳.....	مورد فرانسه
۲۱۰.....	نهادهای اقتدارطلب در مقابل نهادهای دموکراتیک

رفتارگرایی (BEHAVIORALISM) ۲۱۵

فصل هشتم: افکار عمومی و رفتار سیاسی ۲۱۷

۲۱۸.....	ریشه‌های فکری رفتارگرایی
۲۲۰.....	رفتار به مثابه کنش در مقابل متافیزیک
۲۲۲.....	اجتماع دموکراتیک و افکار عمومی
۲۲۶.....	انگیزه منافع شخصی
۲۳۷.....	سیستم‌های اعتقادی
۲۴۱.....	ایدئولوژی به مثابه رفتار سیاسی
۲۴۲.....	ایدئولوژی‌های نظری در برابر ایدئولوژی‌های معرفتی عام

فصل نهم: مدل‌های رفتاری و کنش سیاسی ۲۵۱

۲۵۳.....	"نظریه عام سیستم‌ها"
۲۵۶.....	مدل فایده به عنوان یک نظام سیاسی
۲۵۹.....	مدل‌های روان‌شناختی
۲۶۳.....	مقایسه مدل‌ها
۲۶۵.....	اجتماعی شدن
۲۷۳.....	برجسته شدن
۲۷۹.....	فرهنگ سیاسی و شخصیت وجهی
۲۸۳.....	رفتار و خشونت جمعی

تکثرگرایی (PLURALISM) ۲۸۷

فصل دهم: پایه‌های تکثرگرایی ۲۸۹

تمایز طبقاتی و پلورالیسم ۲۹۰

پلورالیسم اولیه ۲۹۵

پلورالیسم لیبرال ۲۹۶

پلورالیسم مشارکتی ۳۱۰

پولیارشی ۳۱۴

پلورالیسم و دستیابی اطلاعات ۳۲۲

فصل یازدهم: فرآیند پلورالیسم ۳۲۵

مدل سایبرنتیکی پلورالیسم ۳۲۶

اهمیت احزاب ۳۳۰

"حکمرانان": قانونگذاران و شبکه رهبری ۳۳۶

ائتلاف‌ها و توزیع منافع ۳۳۹

نقد رادیکال پلورالیسم ۳۵۰

نتیجه‌گیری ۳۵۹

ساختارگرایی (STRUCTURALISM) ۳۶۱

فصل دوازدهم: بنیادهای تحلیل ساختاری ۳۶۳

اصول بنیادین ساختارگرایی ۳۶۵

پیشا ساختارگرایان ۳۶۷

کارکردگرایی ۳۷۵

تحلیل طبقاتی و تاریخ تطبیقی ۳۷۹

کارکردگرایی ساختارگرایی ۳۸۳

تعادل در مقابل تضاد ۳۸۷

فصل سیزدهم: بحران‌های ساختاری و نظام سیاسی ۳۹۱

زبان ساختارگرایی ۳۹۳

مدل عام ساختاری (A Generalized Structural Model) ۴۰۰

متغیرهای بحران ۴۰۳

سیستم‌های سیاسی ۴۰۸

مقدمه مترجم

یکی از مسائل و بنیادهای فلسفه علوم اجتماعی این است که آیا امکان معرفت و شناخت هستی اجتماعی وجود دارد یا نه. در حوزه معرفت‌شناختی همواره این پرسش وجود داشته است که آیا به همان روشی که در علوم طبیعی می‌توان به شناخت دست یافت، امکان معرفت و شناخت جهان اجتماعی وجود دارد. در سطحی بالاتر این پرسش بنیادین را می‌توان مطرح کرد که آیا می‌توان پدیده‌های اجتماعی و انسانی را تبیین علمی کرد یا به عبارتی می‌توان از علم انسانی و اجتماعی سخن به میان آورد. پارادایم اثبات‌گرایی و پوزیتیویستی بر امکان شناخت هستی انسانی و اجتماعی به روش تجربی تأکید می‌کند و قائل به تبیین علمی پدیده‌های انسانی و اجتماعی است. پارادایم جایگزین، تفسیرگرایی و هرمنوتیک است که بر فهم پدیده‌های انسانی تمرکز می‌کند. در پارادایم اثبات‌گرایی، تبیین علی، کمیت، همبستگی و غیره محوریت دارد اما در تفسیرگرایی و هرمنوتیک، معنا، زمینه، نیت و غیره در پدیده‌ها اهمیت دارد. تجربه عنصر اساسی در سنت پوزیتیویستی است و بر مشاهده عینی، تکرارپذیری و آزمون‌پذیری پدیده‌های انسانی و اجتماعی استوار است اما در سنت تفسیرگرایی مولفه اصلی، زبان و آگاهی است. موضوع محوری در پارادایم اثبات‌گرایی کشف کردن و ترسیم منطق و قاعده در رفتار انسانی است اما در سنت هرمنوتیک و تفسیرگرایی فهم‌پذیرکردن و کشف غایات و معنای ذهنی کنشگران و پدیده‌های انسانی است.

علوم انسانی مدرن تحت تأثیر پارادایم اثبات‌گرایی و پوزیتیویسم جبر و علوم تجربی قرار می‌گیرد هرچند رهیافت‌ها و رویکردهای دیگری در علوم انسانی وجود دارند اما پارادایم مسلط و غالب، اثبات‌گرایی است. علوم سیاسی در تطور و تکامل تاریخی خود از رشته‌های مختلف علمی بهره جسته است و علیرغم تنوع و تکثر رهیافت‌ها و پارادایم، از دهه ۱۹۵۰ میلادی با ظهور رفتارگرایی به عنوان پارادایم جدید خصلت اثباتی و تجربی به خود گرفت. علم سیاست یا به تعبیر صحیح‌تر مطالعه سیاست از آغاز با فلسفه و متافیزیک پیونده خورده بود. اخلاق و ارزش‌های اخلاقی، پیوند و هماهنگی نظم زمینی با نظم کیهانی، تحقق امر ایده‌آل در نظم زمینی، ارتباط و یگانگی حکمران و فرمانبردار، وحدت ارگانیکی اجتماع و سیاست و غیره بنیاد و ارکان نگاه کلاسیک و متافیزیکی به سیاست را تشکیل می‌داد. از این رو، تحقق اجتماع مطلوب و مطابق با ارزش‌های اخلاقی هدف اصلی سیاست و قدرت بود. با ظهور عصر جدید، پیشرفت‌های علمی و تکنولوژیک، پیچیده‌تر شدن ساختارهای جامعه، ظهور علوم جدید و غیره تحول بنیادین در نگاه به سیاست رخ داد. واقعیت‌های عینی جامعه به قضیه و موضوع اصلی سیاست و علوم اجتماعی جدید تبدیل گردید. مشروعیت به مسئله بنیادین جامعه سیاسی جدید تبدیل شد و فرد به عنوان محور شکل‌گیری و انتخاب، حق و مشروعیت، تحول و تغییر قرار گرفت. اخلاق و ارزش‌های اخلاقی و دینی به عنوان حوزه فردی و خصوصی به عرصه‌ای مستقل از سیاست،

مفهومی سکولار و عرفی پیدا کرد و رابطه حکمران و فرمانبردار دچار تحول بنیادین شد. از طرفی دیگر، سیاست و قدرت در عصر جدید دیگر ابزاری برای تحقق اهداف آرمانی و مطلوب و انتزاعی نبود بلکه به ابزاری برای مدیریت تضاد و حل بحران‌ها و چالش‌های عینی جامعه تبدیل شد. از این رو ارتباط سیاست و فلسفه وجه دیگری به خود گرفت و در عوض با علوم انسانی جدید از قبیل جامعه‌شناسی، اقتصاد، تاریخ و روان‌شناسی و غیره پیوند خورد. علاوه بر آن، چگونگی شناخت و روش آن قضیه اساسی در علم سیاست جدید محسوب شد. در جامعه پیچیده مدرن، امکان شناخت پدیده‌های انسانی و اجتماعی و ارتباط آنها با یکدیگر، روش شناختی آن و نتایج آنها از اهمیت زیادی برخوردار گردید. اگر در رویکرد کلاسیک و متافیزیکی به سیاست، تحقق جامعه مطلوب و آرمانی قضیه اساسی بود، علم سیاست جدید به دنبال معرفت‌شناسی معتبر از پدیده‌ها و مسائل است. از این رو، پارادایم‌شناسی، رویکرد شناختی، روش شناختی، اپیستمولوژی و غیره به ضرورتی بس اجتناب‌ناپذیر در علوم سیاسی مدرن به طور خاص و علوم انسانی مدرن به طور عام تبدیل شد.

الگوها و پارادایم‌شناسی از ابعاد و زوایای مختلف دارای اهمیت است. اولاً اینکه امکان شناخت و معرفت معتبر را فراهم می‌آورد و به نوعی معرفت و شناخت پدیده‌های اجتماعی و انسانی را تسهیل می‌کند. دوماً به اپیستمولوژی نظم و قاعده خاصی می‌بخشد. با استفاده از پارادایم‌ها می‌توان به ابعاد خاص و معین پدیده‌ها پی برد و به پیچیدگی‌ها و ماهیت پدیده‌ها نائل آمد. سوماً استفاده از آنها، نقاط ضعف و قوت پارادایم‌ها را مشخص می‌کند. کارآمدی پارادایم‌ها موضوع مهم دیگری در اپیستمولوژی و شناخت‌شناسی است. اینکه یک پارادایمی یا الگوهای تحلیل تا چه حد می‌توانند ماهیت، ابعاد و پیچیدگی‌های پدیده‌ها را تحلیل کند، از اهمیت زیادی برخوردار است. در علوم سیاسی و اجتماعی پارادایم‌ها و الگوهای تحلیل متعددی وجود دارند که هر یک از آنها با اصول و تعاریف، روش‌ها و مفاهیم خاصی به تحلیل و یا تبیین پدیده‌ها می‌پردازند. به طور کلی، علوم سیاسی بین فلسفه سیاسی و علوم تجربی قرار می‌گیرد. برخی از مفاهیم و مفردات و تعاریف خود را از فلسفه سیاسی و برخی از روش و رویکردهای خود را از علم تجربی اخذ می‌کند.

کتاب حاضر مهم‌ترین رویکردهای سیستماتیک در علوم سیاسی را ارائه می‌دهد. فلسفه سیاسی، نهادگرایی، رفتارگرایی، تکثرگرایی، ساختارگرایی و توسعه‌گرایی شش رویکرد مهم در علوم سیاسی هستند که هر یک از آنها با تعاریف و زبان خاص خودشان، پدیده‌های سیاسی رو مورد بررسی قرار می‌دهند. امید است این کتاب مورد استفاده دانشجویان و علاقمندان رشته‌های علوم سیاسی، جامعه‌شناسی، فلسفه سیاسی و غیره قرار بگیرد.